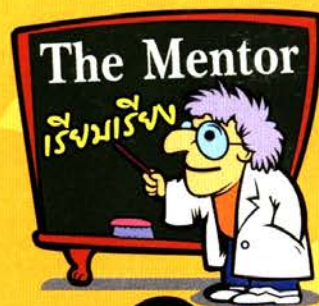

ติวเข้ม เข้า ม.4

สรุปเนื้อหาสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้

- ★ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ★ ภาษาไทย
- ★ วิทยาศาสตร์
- ★ ดนตรีศาสตร์
- ★ ภาษาต่างประเทศ

เท็งข้อสอบ
O-NET
มัธยมศึกษาปีที่3
สังคม - ภาษาไทย - วิทยาศาสตร์ - อังกฤษ

ดิวเข้ม เข้ม ม.4

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

SKYBOOK COMPANY LIMITED

28/30/32 ซอยโกลเด้นเพลส 18 หมู่ 7 ซ.ประชาวิวัฒน์ อ.เมือง จ.กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2556-1125-7, 0-2567-5119 โทรสาร 0-2567-5105

e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

“ติวเข้มเข้า ม.4”

- พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2553
พิมพ์ครั้งที่ 2 มีนาคม 2553
พิมพ์ครั้งที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554
พิมพ์ครั้งที่ 4 เมษายน 2554
พิมพ์ครั้งที่ 5 กุมภาพันธ์ 2555
พิมพ์ครั้งที่ 6 เมษายน 2555
พิมพ์ครั้งที่ 7 พฤษภาคม 2555
พิมพ์ครั้งที่ 8 มกราคม 2556
พิมพ์ครั้งที่ 9 เมษายน 2556

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามคัดลอกถ่ายเอกสารหรือพิมพ์

หรือวิธีหนึ่งวิธีใดของหนังสือเล่มนี้ก่อนได้รับอนุญาต

จากบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

ราคา 155 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

The Mentor

ติวเข้มเข้า ม.4 -- พิมพ์ครั้งที่ 9 -- ปทุมธานี : สกายบุ๊กส์, 2556.

396 หน้า

1. การศึกษาชั้นมัธยม -- ข้อสอบและเฉลย

I. ชื่อเรื่อง.

372.076

ISBN 13 : 978-974-389-999-7

S7909-30-04-13

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด
SKYBOOK COMPANY LIMITED
28/30-32 ซอยวิภาวดีรังสิต 18 แขวง 7 *ปทุมธานี 6 แขวง 12130
โทรศัพท์ 0-2958-1125-7, 0-2967-5119 โทรสาร 0-2967-5105
e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

หากท่านผู้อ่านซื้อหนังสือที่จัดพิมพ์โดยบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด และพบว่าหนังสือสลับหน้า พิมพ์ไม่ชัดเจน
หน้าขาดหายไม่ครบ หรือความบกพร่องอื่นใดอันเนื่องมาจากการกระบวนการพิมพ์และการเข้าเล่ม
กรุณาส่งหนังสือมาที่บริษัทฯ เพื่อรับหนังสือเล่มใหม่

คำนำ

ดิวิชั่น เข้า ม.4 เล่มนี้ ได้สรุปเนื้อหาสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาภาษาไทย วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ พร้อมด้วยแบบฝึกหัดและเฉลยโดยละเอียด สำหรับเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของน้องๆ เพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเตรียมสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ด้วยวัตถุประสงค์และความมุ่งมั่นในการรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาของหนังสือ ดิวิชั่น เข้า ม.4 The Mentor หวังเป็นอย่างยิ่งว่า น้องๆ จะประสบความสำเร็จในการสอบและการเรียน สมดังความตั้งใจกันทุกคน

The Mentor

	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	7
	ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	8
	พระพุทธศาสนา	9
	พุทธจริยา	11
	พุทธสาวก พุทธสาวิกา	17
	ศาสนพิธี	21
	แบบฝึกหัด	24
	เฉลยแบบฝึกหัด	28
	หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	30
	การปกครองระบอบประชาธิปไตย	31
	การปกครองระบอบเผด็จการ	33
	คณะรัฐมนตรี	36
	ระบบศาล	37
	กฎหมาย	39
	ภูมิปัญญาไทย	46
	วัฒนธรรม	47
	แบบฝึกหัด	53
	เฉลยแบบฝึกหัด	59
	เศรษฐศาสตร์	62
	ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ	64
	ระบบเศรษฐกิจ	69
	การกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ	73
	สถาบันการเงิน	75
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจ	76
	สหกรณ์	77
	แบบฝึกหัด	80
	เฉลยแบบฝึกหัด	87
	ประวัติศาสตร์	90
	วิธีการทางประวัติศาสตร์	90
	ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์	93
	แบบฝึกหัด	106
	เฉลยแบบฝึกหัด	112

 ภูมิศาสตร์	115
ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	115
ทวีปเอเชีย	119
ทวีปยุโรป	123
ทวีปอเมริกาเหนือ	127
ทวีปอเมริกาใต้	131
ทวีปแอฟริกา	135
ทวีปออสเตรเลียและหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก	139
แบบฝึกหัด	142
เฉลยแบบฝึกหัด	149
 ภาษาไทย	152
คำ	153
ชนิดและหน้าที่ของคำ	156
ประโยค	160
หลักการสะกดคำ	163
การเขียน	166
การฟัง การดู และการพูด	176
วรรณคดีและวรรณกรรม	182
สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย	191
คำราชาศัพท์	195
แบบฝึกหัด	198
เฉลยแบบฝึกหัด	207
 วิทยาศาสตร์	210
โครโมโซม	211
พันธุกรรม	213
ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม	216
ระบบนิเวศ	216
การเปลี่ยนแปลงขนาดของประชากร	222
สารและสมบัติสาร	225
สารละลายกรด-เบส	229
การแยกสาร	233
แรงและการเคลื่อนที่	236
การเคลื่อนที่แบบต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	241
พลังงาน	244
การสะท้อนของแสง	249
ความสัมพันธ์ของกระแสไฟฟ้า ความต่างศักย์ไฟฟ้า และความต้านทานไฟฟ้า	251
กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก	260

ดาราศาสตร์และอวกาศ	273
แบบฝึกหัด	284
เฉลยแบบฝึกหัด	293

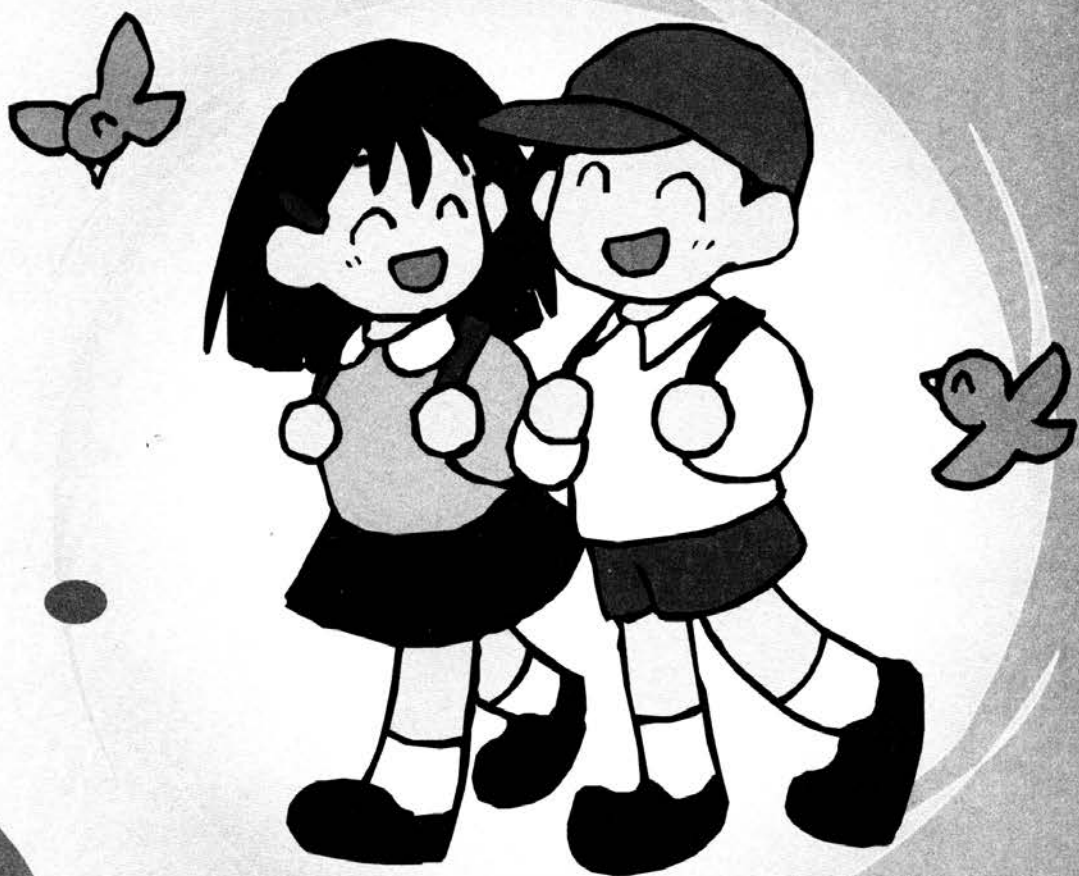

คณิตศาสตร์	297
พื้นที่ผิวและปริมาตร	298
ความน่าจะเป็น	307
ความน่าจะเป็นเบื้องต้น	307
การทดลองสุ่ม	308
สถิติ	311
ฮิสโทแกรมและรูปหลายเหลี่ยมของความถี่	315
ค่ากลางของข้อมูลที่สำคัญ	317
พาราโบลา	321
ความคล้าย	325
สมการ	328
เลขยกกำลัง	330
พหุนาม	333
ระบบจำนวนจริง	344
แบบฝึกหัด	348
เฉลยแบบฝึกหัด	355

ภาษาต่างประเทศ	359
คำนาม	360
คำคุณศัพท์	361
คำกริยา	362
คำบุพบท	366
Question Words	368
Tense	371
Past Tense	373
การอ่าน	376
การกล่าวทักทาย	379
การกล่าวลา	381
การแนะนำตัว	382
การขอให้พูดซ้ำ	383
การกล่าวคำขอบคุณ	385
การกล่าวคำขอโทษ	386
การขออนุญาต	386
แบบฝึกหัด	388
เฉลยแบบฝึกหัด	394

វិទ្យាគណិតសាស្ត្រ គណិតសាស្ត្រ
បេតិកភណ្ឌវិទ្យា

ความหมายของศาสนา

ศาสนา คือ ลัทธิความเชื่อเกี่ยวกับหลักคำสอนและศีลธรรม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ให้บรรลุถึงความสุขและเป้าหมายสูงสุดของชีวิต โดยปฏิบัติพิธีกรรมตามที่ลัทธิความเชื่อนั้นๆ ได้บัญญัติไว้

องค์ประกอบของศาสนา

องค์ประกอบของศาสนา คือ ส่วนสำคัญต่างๆ ของศาสนา ได้แก่

1. ศาสดา คือ ผู้ก่อตั้งศาสนา
2. หลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาหรือคัมภีร์ของศาสนา
3. ผู้เผยแพร่หรือสืบต่อหลักคำสอนของศาสนา
4. พิธีกรรม คือ การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่ศาสนากำหนดไว้
5. ศาสนสถาน คือ สถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
6. ศาสนิกชน คือ ผู้ที่นับถือศาสนานั้นๆ
7. สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่ใช้แทนศาสนานั้นๆ

ความสำคัญของศาสนา

1. เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม
2. ทำให้ทุกคนในสังคมมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
3. เป็นพื้นฐานของขนบธรรมเนียมและศิลปวัฒนธรรม
4. เป็นแหล่งกำเนิดจริยธรรมและศีลธรรม เพราะศาสนาสอนให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว

ประเภทของศาสนา

ศาสนาจัดเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. เทวนิยมหรือศาสนาที่มีพระเจ้าสูงสุดเพียงพระองค์เดียว โดยมีความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งทั้งหลาย ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม
2. พหุเทวนิยมหรือศาสนาที่นับถือพระเจ้าหลายองค์ ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
3. อเทวนิยมหรือศาสนาที่ไม่นับถือพระเจ้า โดยมีความเชื่อว่าสรรพสิ่งทั้งหลายเกิดขึ้นมาตามกฎของธรรมชาติ ไม่มีพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก หรือควบคุมโลก ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาขงจื้อ ศาสนาเซน

พระพุทธศาสนาหรือศาสนาพุทธ เป็นศาสนาที่เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย ถือกำเนิดมาแล้วกว่า 2,600 ปี มี "พระพุทธเจ้า" เป็นพระศาสดา

พุทธประวัติ

1. ประสูติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า **สิทธัตถะ** ทรงเป็นพระราชโอรสของ**พระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา** แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ เมืองหลวงแห่งแคว้นสักกะหรือศากยะ

1.2 พระองค์ทรงประสูติ ณ **สวนลุมพินีวัน ใต้ต้นสาละ** ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 80 ปี

1.3 เมื่อประสูติได้ 5 วัน พระเจ้าสุทโธทนะได้เชิญพราหมณ์ 108 คนที่เรียนจบไตรเพทหรือพระเวท 3 อย่าง ซึ่งเป็นคัมภีร์สูงสุดของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เพื่อมาทำนายพระลักษณะ

ของเจ้าชายสิทธัตถะ พร้อมกับถวายพระนามให้ว่า **สิทธัตถะ** ซึ่งแปลว่า **ผู้มีความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนตั้งใจจะทำ**

1.4 เมื่อประสูติได้ 7 วัน พระนางสิริมหามายาก็สิ้นพระชนม์ พระนางปชาบดีหรือพระน่านางของเจ้าชายสิทธัตถะจึงเป็นผู้เลี้ยงดูพระองค์สืบต่อไป

1.5 เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุ 8 พรรษา ได้ทรงศึกษาเล่าเรียนกับอาจารย์วิศวามิตร ซึ่งพระองค์ทรงเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว จนพระอาจารย์หมดความรู้ความสามารถที่จะสอนได้อีก

2. **การอภิเษกสมรส** เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุ 16 พรรษา พระเจ้าสุทโธทนะทรงให้พระองค์อภิเษกสมรสกับพระนางมโหธรหรือพิมพา พระราชธิดาของพระเจ้าสุปปะพุทธะ

3. **เสด็จออกผนวช** มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวชเพื่อแสวงหาหนทางแห่งการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ขณะพระองค์มีพระชนมายุ 29 พรรษา ในวันที่พระนางยโสธราประสูติพระโอรสราहुล

3.2 เจ้าชายสิทธัตถะทรงม้ากัณฐกะพร้อมกับนายฉันทะเสด็จจากกรุงปัสตุมังสู่แม่น้ำอโนมา

3.3 พระองค์ทรงอธิษฐานออกผนวชถือเพศบรรพชิต ผู้ซึ่งสละแล้วทุกสิ่งทุกอย่างในทางโลก ณ ริมฝั่งแม่น้ำอโนมา

4. **บำเพ็ญทุกรกิริยา** มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 นักบวชสิทธัตถะแสวงหาหนทางแห่งการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงด้วยการบำเพ็ญทุกรกิริยา หรือการทำความเพียรโดยการทรมานกายตนเพื่อให้บรรลุธรรมวิเศษ โดยพระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาเป็นเวลานานถึง 6 ปี ณ ตำบลอุรุเวลา แคว้นมคธ ซึ่งตั้งอยู่ลุ่มแม่น้ำเนรัญชรา

4.2 ในระหว่างที่พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ได้มีปัญจวัคคีย์ 5 คน คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ เป็นผู้คอยปฏิบัติรับใช้พระองค์ เนื่องจากศรัทธาในความเพียรที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างมุ่งมั่น แต่ปัญจวัคคีย์ทั้งห้าก็ได้ละทิ้งพระองค์ไปเมื่อทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา

5. **ตรัสรู้** มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 พระองค์ทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา แล้วกลับมาบำเพ็ญเพียรด้วยความมีสติมั่นอยู่บนทางสายกลางหรือหลักมัชฌิมาปฏิปทา คือ ปฏิบัติอย่างพอเหมาะพอควร ไม่หย่อนเกินไปหรือตึงเกินไป

5.2 ในเวลาปัจฉิมยามของวันเพ็ญเดือนวิสาขะหรือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ได้มีโพธิ์พุทธคยา แคว้นมคธ พระสิทธัตถะผู้บำเพ็ญบารมีอันสูงยิ่ง พระองค์ทรงตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้นำแสงสว่างแห่งจักรวาลชีวิตมาสู่มวลสรรพสัตว์ เมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา

6. เสด็จดับขันธปรินิพพาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 พระพุทธเจ้าทรงเสด็จจาริกเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยพระองค์เองเป็นระยะเวลาถึง 45 ปี จนพระชนมายุ 80 พรรษา ล่วงเข้าสู่ความชราภาพและประชวรหนัก ซึ่งในขณะนั้นพระองค์ทรงจำพรรษา (พรรษาที่ 45 หรือพรรษาสุดท้าย) อยู่ที่เมืองเวสาลี

6.2 พระพุทธองค์ทรงตั้งพระทัยว่าจะเสด็จปรินิพพานที่เมืองกุสินารา จึงเสด็จมุ่งสู่เมืองกุสินารา แต่เมื่อเสด็จไปจนถึงป่าไม้สาละนอกเมืองกุสินาราก็ไม่สามารถเสด็จต่อไปได้อีก ดังนั้นพระองค์จึงประทับ ณ ป่าไม้สาละ โดยเอนกายบรรทมระหว่างต้นสาละใหญ่สองต้น พระเศียรหันไปทางทิศเหนือ

6.3 พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานท่ามกลางพระอรหันตสาวกและเหล่าประชาชนทั้งหลาย ในวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 โดยพระองค์ได้แสดงปัจฉิมโอวาท หรือตรัสสอนเป็นครั้งสุดท้ายว่า "ดูก่อน ภิกษุทั้งหลายนี้เป็นวจาสุดท้ายที่เราจะกล่าวแก่ท่านทั้งหลาย สังขารทั้งหลายนั้นไม่เที่ยง มีความสิ้นไปและเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงหมั่นบำเพ็ญบุญกุศลเพื่อความหลุดพ้นอย่างเต็มที่ ด้วยความไม่ประมาทเถิด"

พุทธจริยา

พุทธจริยา หมายถึง พระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้า คือ การบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้า มี 3 ประการ ได้แก่

1. โลกัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์แก่โลก
2. ญาติัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์แก่พระญาติ
3. พุทธัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ตามฐานะที่เป็นพระพุทธเจ้า

พระพุทธคุณ

พระพุทธคุณ หมายถึง พระคุณของพระพุทธเจ้า มี 3 ประการสำคัญ ได้แก่

1. พระปัญญาคุณ หมายถึง พระคุณคือพระปัญญาของพระพุทธเจ้าที่ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

2. **พระวิสุทธิคุณ** หมายถึง พระคุณคือความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้าผู้หลุดพ้นจากความทุกข์และกิเลสทั้งปวง

3. **พระมหากรุณาคุณ** หมายถึง พระคุณคือพระมหากรุณาของพระพุทธเจ้าต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา

1. **อริยสัจ 4** คือ ความจริงอันประเสริฐ และเป็นหนทางแห่งการหลุดพ้นจากความทุกข์ มี 4 ประการ ได้แก่

- ทุกข์ คือ สภาพที่ทนอยู่ได้ยากหรือทนไม่ได้ มีแต่ความไม่สบายกายและไม่สบายใจ
- สมุทัย คือ เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหาหรือความอยาก
- นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ไม่มีตัณหาหรือความอยากใดๆ
- มรรค คือ หนทางที่จะนำไปสู่การดับทุกข์ หรือข้อปฏิบัติในการดับทุกข์ เรียกว่า มรรคมรรค 8 หรือทางสายกลาง ประกอบด้วย

8 หรือทางสายกลาง ประกอบด้วย

- สัมมาทิฐิ คือ เห็นชอบ มีความรู้ที่ถูกต้อง และเห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง
- สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ มีความรู้สึกลึกซึ้งที่ถูกต้อง ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น
- สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ ไม่พูดเท็จ ไม่นินทาว่าร้าย ไม่พูดจาเหลวไหลหรือหยาบคาย และพูดในสิ่งที่ประโยชน์ต่อบุคคลอื่น

- สัมมากัมมันตะ คือ การทำชอบ กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ลักขโมย ไม่ทำลายของของผู้อื่น และไม่ประพฤติดินในกาม

- สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีพชอบ ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- สัมมาวายามะ คือ เพียรชอบ ตั้งใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- สัมมาสติ คือ ระลึกรู้ชอบ มีสติอยู่เสมอ ไม่หลงไปกับอำนาจของกิเลสตัณหาต่างๆ
- สัมมาสมาธิ คือ ตั้งจิตมั่นชอบ มีจิตใจตั้งมั่นและแน่วแน่ที่จะไม่ถือโทษหรือมีอารมณ์โกรธ

2. **ไตรลักษณ์** คือ ลักษณะ 3 เป็นอาการที่ทำให้รู้ถึงความจริงของสภาพที่เป็นไปตามปกติทั่วไป (สภาวะธรรม) ได้แก่

- อนิจจังหรืออนิจจตา คือ ความไม่เที่ยง
- ทุกขังหรือทุกข์ตา คือ ความเป็นทุกข์
- อนัตตาหรืออนัตตตา คือ ความไม่ใช่ตัวตน

3. **ไตรสิกขา** คือ สิกขา 3 เป็นหลักปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนที่สำคัญ มี 3 ประการ ได้แก่

- ศีล (อริศีลสิกขา, สีลสิกขา) คือ ความประพฤติดีทางกายและทางวาจา

- สมาธิ (อธิจิตตสิกขา, จิตตสิกขา) คือ การทำให้จิตใจสงบ ตั้งมั่น และไม่คิดฟุ้งซ่าน
- ปัญญา (อธิปัญญาสิกขา, ปัญญาสิกขา) คือ ความรอบรู้หรือความรู้ทั่ว เป็นความรู้ที่มีเหตุผลและเข้าใจอย่างชัดเจน

4. **สังคหัตถุ 4** คือ หลักของการสังคสมสเคราะห์ ช่วยเหลือกันด้วยการยึดเหนี่ยวน้ำใจกันไว้ มี 4 ประการ ได้แก่

- ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันซึ่งกันและกัน
- ปิยวาจา คือ พูดจาไพเราะอ่อนหวานและน่านับถือ
- อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่กัน
- สมานัตตตา คือ วางตัวให้เหมาะสมหรือทำตัวให้เข้ากันได้

5. **พรหมวิหาร 4** คือ ธรรมประจำใจที่ประเสริฐยิ่ง ได้แก่

- เมตตา คือ มีความรัก มีไมตรีจิต และปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
- กรุณา คือ ความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์
- มุทิตา คือ ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หรือเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขก็รู้สึกสดชื่นเบิกบาน

ใจไปด้วย

- อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

6. **อิทธิบาท 4** คือ ทางแห่งความสำเร็จ ได้แก่

- ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
- วิริยะ คือ ความเพียร ความบากบั่น และความไม่ย่อท้อ
- จิตตะ คือ ความเอาใจใส่และฝึกฝนในสิ่งนั้น
- วิมังสา คือ ความไตร่ตรองและพิจารณาให้รอบคอบ

7. **มรชาวาสธรรม** คือ หลักธรรมของการครองเรือน หรือธรรมของผู้ครองเรือน มี 4 ประการ ได้แก่

- สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์และความจริงใจ
- ทมะ คือ การฝึกฝนและรู้จักปรับปรุงตนเองให้รู้จักข่มใจ ควบคุมอารมณ์และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

- ขันติ คือ ความอดทน
- จาคะ คือ ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

8. **หิริโอตตปปะ** เป็นหลักธรรมคุ้มครองโลก ช่วยให้โลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เดือดร้อนและสับสนวุ่นวาย โดย

- หิริ คือ ความละอายต่อบาป ละอายใจต่อการทำความชั่ว
- โอตตปปะ คือ ความกลัวต่อบาป เกรงกลัวต่อความชั่ว

9. สัปปริสธรรม 7 หมายถึง หลักธรรมของคนดี มี 7 ประการ ได้แก่

- ธัมมัญญตา คือ ความรู้จักเหตุ
- อัตถัญญตา คือ ความรู้จักผล
- ยัตถัญญตา คือ ความรู้จักตนแล้วประพฤติให้เหมาะสม
- มัตถัญญตา คือ ความรู้จักประมาณ รู้จักความพอดี
- กาลัญญตา คือ ความรู้จักกาล รู้เวลาอันเหมาะสม
- ปริสสัญญตา คือ ความรู้จักชุมชนและใช้กิริยาวาจาได้อย่างเหมาะสม
- ปุคคัญญตา คือ ความรู้จักความแตกต่างของบุคคล และรู้จักปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดี

10. กุศลกรรมบถ 10 คือ พงแห่งการทำความดี ได้แก่

10.1 กายกรรม 3 คือ การทำความดีทางกาย 3 ทาง ได้แก่

- เว้นจากการทำลายชีวิต
- เว้นจากการลักขโมย
- เว้นจากการประพฤติดินในกาม

10.2 วจีกรรม 4 คือ การทำความดีทางวาจา ได้แก่

- เว้นจากการพูดเท็จ
- เว้นจากการพูดส่อเสียด
- เว้นจากการพูดคำหยาบ
- เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

10.3 มโนกรรม 3 คือ การทำความดีทางใจ ได้แก่

- ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น
- ไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น
- เห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

11. เบญจศีล เบญจธรรม ได้แก่

11.1 เบญจศีล คือ หลักธรรมที่ควรงดเว้น มี 5 ประการ ได้แก่

- ศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์
- ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ผู้อื่น
- ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤติดินในกาม
- ศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ
- ศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราและของมึนเมา

11.2 เบญจธรรม คือ หลักธรรมที่ควรปฏิบัติ มี 5 ประการ ได้แก่

- ธรรมข้อที่ 1 ความเมตตากรุณา
- ธรรมข้อที่ 2 การเลี้ยงชีพโดยชอบ (สัมมาอาชีวะ)

- ธรรมเนียมข้อที่ 3 ความสำรวมในกาม (กามสังวร)
- ธรรมเนียมข้อที่ 4 การพูดความจริง ความซื่อสัตย์ (สัจจะ)
- ธรรมเนียมข้อที่ 5 ความระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ (สติสัมปชัญญะ)

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

1. **วันวิสาขบูชา** ตรงกับวันเพ็ญ (เดือนวิสาขะ) ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่พระพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน โดยเหตุการณ์สำคัญทั้งสามประการ ได้เกิดขึ้นในวันและเวลาเดียวกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เหตุการณ์สำคัญครั้งที่ 1 วันประสูติ ตรงกับวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีจอ ณ สวนลุมพินีวัน

เหตุการณ์สำคัญครั้งที่ 2 วันตรัสรู้ ตรงกับวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีระกา ณ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

เหตุการณ์สำคัญครั้งที่ 3 วันปรินิพพาน ตรงกับวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีมะเส็ง ณ เมืองกุสินารา

2. **วันอาสาฬหบูชา** ตรงกับวันเพ็ญ (เดือนอาสาฬหะ) ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

2.1 เป็นวันที่พระพุทธเจ้าประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก

2.2 เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร จนทำให้ โภณฑัญญะดวงตาเห็นธรรมและขอบวชกับพระพุทธองค์

2.3 เป็นวันที่มีพระสงฆ์องค์แรกเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ

2.4 เป็นวันที่มีพระรัตนตรัยครบบริบูรณ์ นั่นคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือเรียกว่า แก้ว 3 ดวง ซึ่งเป็นสิ่งมีค่าและเคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน

3. **วันมาฆบูชา** ตรงกับวันเพ็ญ (เดือนมาฆะ) ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันที่พระสงฆ์จำนวน 1,250 รูปมาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าอย่างพร้อมเพรียงกันโดยมิได้นัดหมาย ซึ่งพระสงฆ์เหล่านั้น ต่างก็ได้รับการบวชจากพระพุทธเจ้าด้วยพระองค์เอง และเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

จากเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในวันมาฆบูชาจึงเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า "วันจาตุรงคสันนิบาต" และในโอกาสนี้พระพุทธองค์ได้ทรงแสดง "โอวาทปาฏิโมกข์" ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาหรือคำสอนที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาแก่พระอรหันต์ทั้ง 1,250 รูป ด้วย

4. **วันเข้าพรรษา** คือ วันที่พระภิกษุสงฆ์เริ่มจำพรรษาหรืออยู่ประจำ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งโดยไม่ไปค้างแรมที่อื่นเป็นเวลา 3 เดือนในฤดูฝน เริ่มจากแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ทั้งนี้ ระยะเวลาวันเข้าพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ในพระวินัยมีทั้งหมด 2 ระยะ ได้แก่

4.1 **ปริมพรรษา** คือ วันเข้าพรรษาแรก เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11

4.2 **ปัจฉิมพรรษา** คือ วันเข้าพรรษาหลัง ซึ่งเป็นวันเข้าพรรษาประจำปৌรณิมาสหรือปีที่มีเดือน 8 สองหน โดยเริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 9 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12

5. **วันออกพรรษา** คือ วันสิ้นสุดการจำพรรษาลงตลอดสามเดือนในช่วงฤดูฝนของพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ในวันนี้พระภิกษุสงฆ์จะยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกันได้ในเรื่องที่เกี่ยวกับความประพฤติต่างๆ ดังนั้น วันออกพรรษาจึงเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า "วันปวารณา" หรือวันมหาปวารณา

6. **วันอัฐมีบูชา** ตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่ตรงกับวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระของพระพุทธเจ้าภายหลังเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ 7 วัน ณ สถานที่ที่เรียกว่า "มกุฏพันธนเจดีย์" ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของเมืองกุสินารา

7. **วันธรรมสวนะ** คือ วันแห่งการฟังธรรมและทำความดีของพุทธศาสนิกชน หรือเรียกว่า "วันพระ" โดยประเทศไทยได้กำหนดให้มีวันพระ 4 วัน ใน 1 เดือน นั่นคือ วันขึ้น 8 ค่ำ วันขึ้น 15 ค่ำ วันแรม 8 ค่ำ และวันแรม 15 ค่ำ (แต่บางเดือนอาจเป็นวันแรม 14 ค่ำ)

พุทธสาวก พุทธสาวิกา

พระสารีบุตร

พระสารีบุตร มีชื่อเดิมว่าอุปติสสะ เกิดที่หมู่บ้านนาลกะ เป็นบุตรของนายหมู่บ้าน บิดาชื่อ วัณโณตพราหมณ์ มารดาชื่อสารี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาทั้งหมด 6 คน (ผู้ชาย 3 คน ผู้หญิง 3 คน) เมื่อบวชได้ 15 วัน พระสารีบุตรได้ฟังพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ที่สมณขปริพาชก ณ ถ้ำสุกรขาตา เขาอิชฌณฏฐ จนบรรลุเป็นพระอรหันต์

ทั้งนี้ พระสารีบุตรได้รับการยกย่องให้เป็น "เอตทัคคะในทางมีปัญญามาก" และเป็น "พระอัครสาวกเบื้องขวา" ของพระพุทธเจ้า

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้ที่มีปัญญาเป็นเลิศ
2. เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที
3. เป็นผู้มีความเมตตากรุณา
4. เป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
5. เป็นพระธรรมเสนาบดี (แม่ทัพฝ่ายธรรม)

พระโมคคัลลานะ

พระโมคคัลลานะ มีชื่อเดิมว่าโกลิตะ เกิดที่หมู่บ้านโกลิตคาม เป็นบุตรของพราหมณ์ นายบ้าน มารดาชื่อนางโมคคัลลิตพราหมณ์ ซึ่งโกลิตะเป็นสหayaกับอุปติสสะ (พระสารีบุตร) มาตั้งแต่เด็ก

ทั้งนี้ พระโมคคัลลานะได้รับการยกย่องให้เป็น "เอตทัคคะในทางมีฤทธิ์มาก" และเป็น "พระอัครสาวกเบื้องซ้าย" ของพระพุทธเจ้า

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้รู้ในวิชาต่างๆ
2. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์
3. เป็นผู้มีความเมตตากรุณา
4. เป็นผู้มีศิลปะในการสอนคน
5. เป็นผู้มีความช่างสังเกต

พระอานนท์

พระอานนท์ เป็นโอรสของพระเจ้าสุกโกทนะ ซึ่งเป็นอาของพระพุทธเจ้า เมื่อท่านออกบวชในพระพุทธศาสนาได้รับเลือกให้เป็น "พระอุปัฏฐาก (ผู้รับใช้, ผู้ดูแลความเป็นอยู่)" ประจำพระองค์ของพระพุทธเจ้า

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้รู้ในวิชาต่างๆ
2. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์
3. เป็นผู้มีความเมตตากรุณา
4. เป็นผู้มีศิลปะในการสอนคน
5. เป็นผู้มีความช่างสังเกต

พระอัญญาโกณฑัญญะ

พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา มีชื่อเดิมว่าโกณฑัญญะ และเป็นพราหมณ์เพียงคนเดียวในจำนวน 8 คนที่ทำนายพระลักษณะของเจ้าชายสิทธัตถะว่า "พระองค์จะเสด็จออกบวชและบรรลุเป็นพระพุทธเจ้าผู้ไม่มีกิเลสในโลก" นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในปัจฉิมวัยทั้งห้าที่มีดวงตาเห็นธรรมและขอบวชเป็นพระภิกษุ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงบวชให้ด้วยพระองค์เอง

ทั้งนี้ พระอัญญาโกณฑัญญะถือเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเลิศทาง "รัตตัญญู" หมายถึง ผู้มีพรหมามาก ผู้มีประสบการณ์ และผู้มีความรอบรู้

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้มีการประกอบคุณงามความดี
2. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์
3. เป็นผู้มีความสันโดษ

พระเจ้าสุทโธทนะ

พระเจ้าสุทโธทนะ เป็นกษัตริย์ครองกรุงบิลพัสดี เมืองหลวงของแคว้นสักกะหรือสาकยะ พระบิดาของพระพุทธเจ้า ผู้ทรงตั้งพระทัยอย่างแน่วแน่ที่จะให้พระโอรสทรงครองราชย์เป็นพระราชาผู้ยิ่งใหญ่ จนกระทั่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพระเจ้าสุทโธทนะ พระองค์จึงสำเร็จโสดาปัตติผล เป็นพระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองด้วยทศพิธราชธรรม
2. ทรงมีขันติธรรม
3. ทรงไม่มีทิฏฐิมานะ ให้ความนับถือพระพุทธเจ้าถึงแม้จะเป็นพระโอรส

พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี

พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี เป็นภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา เดิมเรียกว่าพระนางปชาบดี หรือพระนางประชาบดีโคตมีทรงเป็นพระชนนีฐานของพระนางสิริมหามายาพระมารดาของพระพุทธเจ้าและทรงเป็นพระน้านางผู้เลี้ยงดูเจ้าชายสิทธัตถะหลังจากพระมารดาลิ้นพระนม เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระญาติ พระนางทรงเลื่อมใสในพระธรรมคำสั่งสอน จึงขอบวชในพระพุทธศาสนา แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาต พระอานนทจึงได้กราบทูลถวายความเห็นสนับสนุนพระนาง

ในที่สุดพระพุทธเจ้าก็ทรงอนุญาตให้พระนางบวชเป็นภิกษุณีได้ โดยทรงกำหนดข้อปฏิบัติที่เรียกว่า "ครุธรรม 8 ประการ" ให้พระนางปฏิบัติ ซึ่งพระนางก็ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จนสำเร็จพระอรหันต์ และได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นภิกษุณีที่มี "รัตตัญญู" คือ มีอายุโสดาปัตติผล มีประสบการณ์มาก และเป็นผู้มีความรู้มาก

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. มีความอดทน
2. มีความมานะพยายาม
3. ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

พระราहुล

พระราहुล เป็นพระโอรสของเจ้าชายสิทธัตถะกับพระนางยโสธราหรือพระนางพิมพา โดยพระพุทธเจ้าทรงตรัสให้พระสารีบุตรบรรพชาแก่พระราहुล ซึ่งในขณะนั้นมีพระชนมายุ 7 พรรษา ดังนั้น จึงถือว่าพระราहुลเป็นสามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้มีความอดทนเป็นเยี่ยม
2. เป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
3. เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร
4. เป็นผู้มีความกตัญญูทุกเวที
5. เป็นผู้ฝึกฝนในการศึกษา

พระเจ้าปเสนทิโกศล

พระเจ้าปเสนทิโกศล พระมหากษัตริย์แห่งแคว้นโกศล ได้รับการยกย่องให้เป็นยอดแห่งอุบาสกในสมัยพุทธกาล เพราะทรงให้ความอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างเต็มกำลังความสามารถ เช่น บริจาคทรัพย์ในการบำรุงพระพุทธศาสนา ถวายภัตตาหารแด่พระพุทธเจ้าและพระภิกษุสงฆ์อย่างสม่ำเสมอ

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. ทรงเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ โดยทรงหาโอกาสสนทนาร่วมกับพระพุทธเจ้าอยู่อย่างสม่ำเสมอ
2. ทรงเป็นผู้ยึดมั่นในพระรัตนตรัย
3. ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์ตามหลักธรรมคำสั่งสอนอย่างเคร่งครัด

นางจุฬาสัทธา

นางจุฬาสัทธา พุทธสาวิกาในสมัยพุทธกาล เป็นธิดาของอนาถปิณฑิกเศรษฐี ซึ่งท่านเศรษฐีได้มอบหมายหน้าที่ให้นางจุฬาสัทธาเป็นผู้รับผิดชอบในการทำบุญเลี้ยงพระภิกษุสงฆ์แทนพี่สาวคนโตที่ต้องแต่งงานมีครอบครัว ซึ่งนางจุฬาสัทธาก็ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา
2. เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด
3. เป็นผู้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา
4. เป็นผู้ไม่เหตุน้ำใจ ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ไขปัญหา
5. เป็นผู้มีความอดทน ไม่ท้อถอย

ศาสนพิธี คือ พิธีกรรมทางศาสนาที่พุทธศาสนิกชนถือปฏิบัติสืบต่อกันมา แบ่งออกได้ 4 ประเภท คือ

1. **กุศลพิธี** เป็นพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมความดีงามทางพระพุทธศาสนาของแต่ละบุคคล โดยกุศลพิธีที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ ได้แก่

- 1.1 การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- 1.2 ประกอบพิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 1.3 พิธีรักษาอุโบสถศีล คือ การรักษาศีล 8 ของพุทธศาสนิกชน

2. **บุญพิธี** เป็นการทำบุญตามประเพณีภายในครอบครัวของพุทธศาสนิกชน ซึ่งเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1 การทำบุญงานมงคล ได้แก่ การทำบุญในโอกาสต่างๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลและเฉลิมฉลอง

2.2 การทำบุญงานอวมงคล คือ การทำบุญเกี่ยวกับการตาย ได้แก่ การทำบุญหน้าศพ หรือเรียกว่าการทำบุญ 7 วัน หรือ 100 วัน และการทำบุญอุทิศ

3. **ทานพิธิ** คือ พิธีถวายทานต่างๆ เป็นการถวายวัตถุที่ควรให้ทาน หรือเรียกว่า "ทานวัตถุ" ซึ่งประกอบไปด้วย

- 3.1 ภัตตาหาร
- 3.2 น้ำ
- 3.3 ผ้าเครื่องนุ่งห่ม
- 3.4 ยานพาหนะ
- 3.5 กล้วยและดอกไม้ที่เป็นเครื่องบูชาต่างๆ
- 3.6 ของหอม ได้แก่ ธูปเทียนบูชาพระ
- 3.7 เครื่องอุปโภค คือ เครื่องอุปโภคสำหรับชำระร่างกายให้สะอาด เช่น สบู่
- 3.8 เครื่องที่นอน
- 3.9 ที่อยู่อาศัย
- 3.10 เครื่องตามประทีป ได้แก่ เทียน ตะเกียง น้ำมันตะเกียง และไฟฟ้า

การถวายทานโดยทั่วไปจะปฏิบัติอยู่ 2 แบบ คือ

1. **ปาฏิบุคลิกทาน** เป็นการถวายทานแบบเฉพาะเจาะจงว่าเป็นพระภิกษุสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง
2. **สังฆทาน** เป็นการถวายทานแบบไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นพระภิกษุสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง เพื่อให้สงฆ์ได้ใช้สอยร่วมกัน

4. **ปกิณกะพิธิ** คือ พิธีเบ็ดเตล็ดที่เกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติต่างๆ ในการประกอบพิธิ เช่น การแสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ การประเคนของแด่พระสงฆ์

การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

การบริหารจิต คือ การดูแลรักษาจิตใจให้มีความสงบเกิดเป็นสมาธิ แน่วแน่ และไม่ฟุ้งซ่าน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงด้วยเหตุผล หรือเรียกว่า "ปัญญา"

การเจริญปัญญา คือ การฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเหตุผล รู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์ และสิ่งใดไม่มีประโยชน์ โดยทางที่จะทำให้เกิดปัญญามี 3 ทาง ได้แก่

1. สุตมยปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากการฟังและการศึกษาเล่าเรียน
2. จินตามยปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากการคิด ได้แก่ การคิดหาเหตุผล การพิจารณาหรือวิเคราะห์สิ่งต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล
3. ภาวนามยปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากการฝึกฝนปฏิบัติ

หน้าที่ของชาวพุทธ

ชาวพุทธหรือพุทธศาสนิกชน คือ ผู้ที่เคารพนับถือและเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดังนั้น หน้าที่หลักของชาวพุทธจึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
2. พร้อมใจกันสืบสานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ตลอดไป
3. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ
4. ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
5. มีความรอบรู้เรื่องศาสนสถาน ได้แก่ สถานที่สำคัญทางศาสนา และสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

